

טעימת קפילא

- א. **ב"ק קיד:** "א"ר יוחנן בן ברוקה נאמנת... בשבויה הקילר".
- ב. **תוס' חולין צז.** ד"ה סמכין; **רשב"א**, תורת הבית, בית רביעי, שער ראשון, עמ' טז. "באיזה קפילא אמר" (שורה 7 מלמטה), עד טז: "ויש לחוש לדבריהם" [דרכי תשובה, צ"ח, ס"ק יא].
- ג. **תרומת הדשן**, סימן ע"ט [מצ"ב]; **ש"ך** ס"ק ב [מקור הריב"ש שבש"ך: סימן תל"ג].
- ד. **דבר העתיד להתגלות: רמב"ם**, גירושין, פ"ג הכ"ט; פ"ב הט"ו [רמ"ך שם]; מגיד משנה, פ"ג הכ"ט [שב שמעתא, ז', א].
- ה. **מסל"ת באיסור דרבנן:** פרט לנ"ל, **פמ"ג**, שפ"ד, צ"ח ס"ק כט.
- ו. **טעימה בלשון בספק איסור (האם צריך משחת שיניים כשירה?):** ט"ז, צ"ח ס"ק ב (חצי ראשון); **דרישה** צ"ח ס"ק א.
- ז. **טור ובי;** **שר"ע ונ"כ** [ש"ך, ט"ז, פת"ש] צ"ח, א.

תרומת הדשן סימן עט

מסל"ת נאמן על הבצים שנולדו קודם יו"ט, שהרי אינו משביח מקחו, דיותר טובים אותם שנולדו היום משנולדו אמש. י"ל דההיא איירי ביו"ט דעלמא שאינו לאחר השבת, דבדידיה ביצה שנולדה אינה אסורה אלא גזירה דרבנן, כדאיתא בהדיא בגמרא, ולכך סומכים אדברי נכרי מסל"ת. אבל לעולם ביו"ט שאחר השבת דאיכא חששא דאורייתא, לא סמכין עליה. וא"ת הא דאמרין פ' גיד הנשה /חולין צז ע"א/, דמין בשאינו מינו אמרו רבנן לטעום קפילא. ופרש"י, דסמכין עליה קפילא דנכרי מסל"ת, דאין מודיעים לו שצריכים לטעום אותו בשביל איסור והיתר, ואי קאמר דאינו טועם בו האיסור שרינן התבשיל. וכ"כ א"ז במס' ע"ז בהדיא. ואע"ג דלפר"ט טעם כעיקר דאורייתא במין שבאינו מינו י"ל דקפילא שאני, דאומנתו בכך ולא מרע חזקתו, ולא חיישין דלמא משקר או לא דייק והכי איתא בהדיא בטור יו"ד, דמסקנת

שאלה: קנו ביצים מן הנכרי, ביו"ט שחל להיות אחר השבת. והנכרי היה מסיח לפי תומו שנולדו קודם ב' או ג' ימים. יש לסמוך על דבריו ולהתיר הביצים לאוכלן באותו היום או לאו?

תשובה: יראה דלא שרינן להו, ולא סמכין אדבריו של נכרי כה"ג, אפילו במסיח לפי תומו. דחיישין דלמא נולדו ביו"ט, והוי אסורים דאורייתא, הואיל ואחר השבת הוא מטעם הכנה. והכי פסק רב אלפס בריש ביצה, דקי"ל כרבה דסבר ביצה אסורה מדאורייתא ביו"ט אחר השבת משום הכנה /ביצה ב' ע"ב/. ובאיסור דאורייתא לא סמכין אנכרי מסל"ת =מסיח לפי תומו=, כדקאמר רב אשי בהדיא פ' הגוזל /ב"ק קיד ע"ב/, דאין מסל"ת כשר אלא בעדות האשה ובשבויה דאקילו בה רבנן, ובשאר מילי דרבנן, ולא באיסורי דאורייתא. ובסמ"ק בהלכות גירושין אייתי דברי רב אשי לפסק הלכה. והא דכתב במרדכי בריש ביצה, דנכרי

הרא"ש דבעינן תרתי, קפילא אומן ושהוא מסל"ת. ודלא כרשב"א דסבר דכל חד מהני, מסל"ת אפי' אינו קפילא, וקפילא אפי' מודיעין לו שצריכים לטעימתו בשביל איסור והיתר, משום דאומן לא מרע חזקתיה, סמכינן עליו. וא"ת תקשה לדידי אמאי מהני מסל"ת אפי' אינו אומן. י"ל דסבר כרש"י דטעם כעיקר דרבנן, ולכך סמכינן עליו מסל"ת אפי' אינו אומן. אבל היכא דאיכא ספיקא דאורייתא לא. אמנם נראה דאם חל יו"ט ראשון בשבת וביום א', דהשתא הוי יו"ט שני יו"ט שלאחר השבת אפי"ה סמכינן אנכרי מסל"ת. משום דלדידן דבקיאינן בקביעותא דירחא, אינו אלא מדרבנן. אע"פ שלענין נכרי שהביא דורון לישראל, דבר שיש בו חשש צידה או מחובר, דאסרי לה עד מוצאי יו"ט בכדי שיעשו, הואיל ונעשה בו

איסור דאורייתא, משא"כ בדבר הבא מחוץ לתחום, ולהאי אסור אע"ג דבצד דאורייתא תליא מלתא, מ"מ אסרינן לה ביו"ט שני כמו בראשון, אפילו לדידן דבקיאינן בקביעותא דירחא. י"ל שאני התם, דאותה גזירה לא שייכא אלא לענין איסור יו"ט, ומש"ה לא מפלגינן בין ראשון לשני, כמו שלא חלקו חכמים בשום איסור, אלא אסרו בשני כמו בראשון, בר מלגבי מת. אבל איסור דלא נסמך אנכרי מסל"ת, לא לגבי יו"ט איתמר, אלא כללא הוא בכל התורה, היכא דהאיסור מן התורה לא סמכינן עליה. ולפיכך בראשון דהוי דאורייתא אסור, ובשני דלדידן אינו אלא מדרבנן שרי. ונראה נמי דכ"ש ב' ימים דר"ה, דקי"ל נמי נולדה בזה אסור בזה, אם הנכרי מסל"ת סמכינן עלויה, דהכא ליכא הכנה מן התורה כל עיקר.

גמרא ב"ק דף קיד עמוד ב

כיון דדייני בגיטתא כדאמר לעיל אלא אפי' בנגב ישראל אין רגילות להתייבש מספרים דסוף יבוא ליד ישראל דאין גנבים מוכרין חותן רק לישראל ולסוף חוזרין לבעלים ובכלים גמי מיירי לפני יאוש ואפילו לרצון גמי דאמרי סתם גניבה יאוש בעלים הוא מיירי כגון שהבעלים רודפין אחריו וידוע שלא נתייבשו מהן מעולם מ"מ נושא מה שנתן מפני תקנת השוק כדאמר בגמרא וא"ל בלא תקנה יכול מה שנתן דמאי אחר להליל נחשונית ולתשיב אבידה וי"ל דמיירי שהיה יכול להצטע מנבי אדם שלט בתוך ביתו אפילו לא היה זה קונה אותם ועי"ל דלא שייך למימר הכי כלל שהיה הלוקח טוען שקנה מאדם אחר נאמן ולא מאותם שלט בתוך ביתו כדקתני סיפא שאני אומר מכרן לאחר ולקחן זה ממנו והא דלא קאמר שאני אומר שהוא מכרן לו משום שאין הלוקח טוען שזה מכרן ומה שמקשה אמאי נאמן לומר לקוחין הן בידי והלא כפרים עשויין להשאל ולהשכיר מפורש בסוף המקבל (ב"מ דף קצ"ז וס"ט) :

דקאמרי הללו כליו של פלוני . כלומר כשלא הקול אומרים אלו כליו והפריז של פלוני שגני אדם הללו נשאלין והן מכרין שהם חדשים : אחר

ואשה וקמן *מסידרין לפי חומם ואומר מכאן יצא נחיל זה אמר רב אישי אין מסיח לפי תומו כשר **אלא** לעדות אשה בלבד א"ל רבינא לרב אישי ולא והרי נחיל של דבורים מסיח לפי תומו הוא שאני נחיל של דבורים דקנין דרבנן הוא ודאורייתא לא *והאמר רב יהודה אמר שמואל **מעשה** באדם אחד שהיה מסיח לפי תומו ואומר זכורני בשאני תינוק ומורכבני על כתיפו של אבא והוציאני מבית הספר והפשיטוני את כתנתי והטבילוני לאכול בחרומה לערב ורבי חנינא מסיים בה הכי וחבירי בדילין ממני והיו קורין אותי יוחנן אוכל חלות והעלהו רבי לכהונה על פיו **בתרומה** דרבנן ואבתי דאורייתא לא והא *כי אתא רב דימי אמר רב תנא קרטיגנא ואמרי לה רב אחא קרטיגנא משתעי מעשה בא לפני ריב"ל ואמרי לה מעשה בא לפני רבי בתינוק אחד שהיה מסיח לפי תומו ואמר אני ואמי נשבינו לבין העכו"ם יצאתי לשאוב מים דעתי על אמי ללקוט עצים דעתי על אמי **והשיאה** רבי על פיו לכהונה *בשבויה הקילו : אבל לא יקון את סוכו [וכו'] : *תניא ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר תנאי

קמייהו דאיהו קני איהו וזאת בגמרא ור"ש וקני ת"ש נמלו מוכסין חמורו וכו' מני אי רבנן קשיא גזלן אי ר"ש קשיא גנב אי אמרת בשלמא רבי בגזלן דר"ש קאמר וקני הא מני רבי היא משום הכי קני אלא אי אמרת בגזלן דרבנן קאמר ולא קני הא מני לא רבי ולא ר"ש ולא רבנן הב"ע בלסמים מוזיין ור"ש היא אי הכי היינו גזלן תרי גוויי גזלן ת"ש הגנב והגזלן והאנן הקדשן הקדשן ותרומתן תרומה ומעשרותן מעשר מני אי רבנן קשיא גזלן אי ר"ש קשיא גנב אי אמרת בשלמא (א) גנב בגזלן דר"ש קאמר משום הכי קני אלא אי אמרת בגזלן דרבנן קאמר משום הכי מני בלסמים מוזיין ור"ש היא אי הכי היינו גזלן תרי גוויי גזלן א"ל רב אישי לרבה ת"ש *דמתני רבי לרבי שמעון בריה לא דבר שיש בו אחריות ממש אלא אפילו פרה וחורש בה חמור ומחמר אחריו חייבין להחזיר מפני כבוד אביהן טעמא מפני כבוד אביהן הא לאו כבוד אביהן לא ש"מ רבי גזלן דר"ש קאמר ש"מ : וכן נחיל של דבורים : מאי וכן הכי קאמר אפילו נחיל של דבורים **דקנין** דרבנן הוא סד"א האי כיון דרבנן בעלמא הוא דקני ליה אפילו סתמא נמי מייאש קמ"ל אם נתייאשוהבעלים אין אי לא לא : א"ר יוחנן בן ברוקה נאכנת אשה וקמן כו' : אשה וקמן בני עדות ניהו אמר רב יהודה אמר שמואל הבא במאי עסקינן **רבנן** שהיו בעלים מרדפין אחריהם

מרדפין אחריהם . קודם דיבור הקטן דרגלים לדבר דשלו הם : **לעדות אשה** . שמוע מן התינוקות שהיו אומרים הכי אלו הולכין לספוד ולקבור איש פלוני כפ' בתרא דרבנן (דף קכ"א) : **והטבילוני** . לפי שדרכו של תינוק לטפח בשרצים ובטומאות : **בדילין ממני** . מפני תרומתי : **בתרומה דרבנן** . בזמן הזה דרבי לאחר חורבן היה ואיכא מ"ד לא קידשה לעתיד לבא : **והשיאה רבי לכהונה** . ואע"ג דאיסורא דאורייתא הוא משום זונה : **בשבויה הקילו** . דספיקא בעלמא היא : **שיאה שופך יינו** . במתני' הוא זה בא בחיבתו של יין וזה בא בכדו של דבש נסדקה חבית של דבש : **וטוען פשטו** . חס מת חמור חבירו הטוען פשטן בדרך וחמורו של זה טוען עליו : **בתנאי שם גניבה** . שאל קול שנגנבו כליו : **נשבע לוקח כמה נתן ויטול** . ויחזיר לו כליו ולפני יאוש קמיירי : **גב' הפנין** . לעק : **טילא מלא** . פירכא היא כלומר טילא מלא כשמכר כליו ונחתרע וידע שמכרן לוקח לאחר עמד והפגין ולעק כלילה להאמין דבריו כשערער : **אנכרקראוס** . חבילות : **דמי קנסי** . דהבא במתרת בר מיתא הוא כדכתיב חס במתרת ימלא הגנב וגו' וכיון דלי הוה בידיה פטור כי מכרן לאחר אמאי מהדר לכו לוקח : לא

אין מסיח לפי תומו כשר **אלא** לעדות אשה בלבד א"ל רבינא לרב אישי ולא והרי נחיל של דבורים מסיח לפי תומו הוא שאני נחיל של דבורים דקנין דרבנן הוא ודאורייתא לא *והאמר רב יהודה אמר שמואל **מעשה** באדם אחד שהיה מסיח לפי תומו ואומר זכורני בשאני תינוק ומורכבני על כתיפו של אבא והוציאני מבית הספר והפשיטוני את כתנתי והטבילוני לאכול בחרומה לערב ורבי חנינא מסיים בה הכי וחבירי בדילין ממני והיו קורין אותי יוחנן אוכל חלות והעלהו רבי לכהונה על פיו **בתרומה** דרבנן ואבתי דאורייתא לא והא *כי אתא רב דימי אמר רב תנא קרטיגנא ואמרי לה רב אחא קרטיגנא משתעי מעשה בא לפני ריב"ל ואמרי לה מעשה בא לפני רבי בתינוק אחד שהיה מסיח לפי תומו ואמר אני ואמי נשבינו לבין העכו"ם יצאתי לשאוב מים דעתי על אמי ללקוט עצים דעתי על אמי **והשיאה** רבי על פיו לכהונה *בשבויה הקילו : אבל לא יקון את סוכו [וכו'] : *תניא ר' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר תנאי

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף קיד עמוד ב

תוס' חולין צז. ד"ה וסמכין

טעמה איירי דומיא דתרומה דטעם לה כהן : **סמכין** . אפי' לא . אע"ג דעובד כוכבים הוא כיון דקפילא הוא לא משקר שלא יפסיד אומנתו : **אמר רבא** ט' ואמר רבנן כס' . לקמן כפ' כל (הבשר דף*) פסק הקונטרס כרבי יהודה דמין כמיו לא בטיל מדקס

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קיד עמוד א

תורת הבית הארוך בית ד שער א דף טז עמוד א

באיזה קפילא אמרו בקפילא בקי בטעמים הרבה ואפילו בטעם מועט שאין רוב בני אדם מרגישין בו או אפילו סתם בני אדם. מסתברא שאפילו שאר בני אדם שאינם אומנין. ותדע לך מדאמרינן בפרק גיד הנשה

אמר רבא מריש הוה קשיא לי הא דתניא קדירה שבשל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בישל בנותן טעם בישל בה תרומה לא יבשל בה חולין ואם בישל בנותן טעם. ואמרינן בשלמא תרומה טעים לה כהן אלא

בשר בחלב מאן טעים לה השתא דאמר ר' יוחנן סמכינן אקפילא ארמאה הכי נמי סמכינן אקפילא ארמאה. אלמא מדקאמר טעים לה כהן ולא קאמר טעים לה כהן קפילא משמע דלא בעי קפילא כלל אלא כל טעים שאינו נרגש לכל הטועמים אינו טעים ואין חוששין לו. ועוד מדאמר רבא השתא דאמור רבנן בטעמא ואמור רבנן בקפילא ואמור רבנן בששים מינו ושאינו מינו והיתירא בטעמא ומין ושאינו מינו ואיסור בקפילא. מדמחלק טעמא וקפילא לשנים

ש"ך יורה דעה סימן עט ס"ק ב

(פמ"ג) ויש אומרים שניבין הם כו'. ולשון זה נראה עיקר וכן נראה דעת מהרש"ל פרק אלו טריפות סימן ק"א עיין שם:

רמב"ם הלכות גירושין פרק יג הלכה כט

אל יקשה בעיניך שהתירו חכמים הערוה החמורה בעדות אשה או עבד או שפחה או עכו"ם המסיח לפי תומו ועד מפי עד ומפי הכתב ובלא דרישה וחקירה כמו שבארנו. שלא הקפידה תורה על העדת שני עדים ושאר משפטי העדות אלא בדבר שאין אתה יכול לעמוד על בוריו אלא מפי העדים ובעדותן כגון שהעידו שזה הרג את זה או

מגיד משנה הלכות גירושין פרק יג הלכה כט

[כט] אל יקשה בעיניך. זה שכתב שהטעם הוא משום מלתא דעבידא לאיגלווי ומשום עיגונא הוציאו ממה שאמרו בראש פרק האשה צרה במסקנא דסוגיא משום עיגונא אקילו בה רבנן ובכמה מקומות שאלו טעמא דעד אחד משום מלתא דעבידא לאיגלווי הוא א"נ משום דאיהי דייקא ומינסבא, ונראה לו שהטעם הראשון עיקר שעליו סמכו בדברים אחרים בגמ' כגון בהכרת שמות בגיטין ובחליצה שאפי' מפי אשה ומפי קרוב או קטן

שמע מינה היינו טעים נרגש לכל בני אדם ולא אמרו קפילא ארמאה אלא משום דילמא נכרי דעלמא משקר אבל קפילא לא מרע נפשיה. וכיון שכן אי קפילא הוא אפילו שואלים אותו ויודע שלענין איסור והיתר שואלין אותו סומכין עליו ולא בעינן מסיח לפי תומו דהא לא מרע נפשיה ואם מסיח לפי תומו אפילו שאר בני אדם. ויש מחמירין דלא סמכינן אלא אקפילא ובמסיח לפי תומו. ויש לחוש לדבריהם.

הלוא את זה. אבל דבר שאפשר לעמוד על בוריו שלא מפי העד הזה ואין העד יכול להשמט אם אין הדבר אמת. כגון זה שהעיד שמת פלוני לא הקפידה תורה עליו. שדבר רחוק הוא שיעיד בו העד בשקר. לפיכך הקילו חכמים בדבר זה והאמינו בו עד אחד מפי שפחה ומן הכתב ובלא דרישה וחקירה כדי שלא תשארנה בנות ישראל עגונות.

כמו שנתבאר פ"ד מהלכות חליצה ויבום והוא משום דהוי מלתא דעבידא לאיגלווי ולזה הזכיר רבינו בכאן טעם זה. וכבר כתבתי למעלה בראש הפרק דהיכא דנפקא לן דינא בין ב' טעמים אלו שאין רבינו סומך על זה כגון בעד אחד בקטטה כנזכר שם, ובהשגות א"א א"נ דאיהי דייקא ומנסבא (מפני חומר שהחמרת עליה בסופה) ע"כ. וכבר בארתי דעת רבינו:

רמב"ם הלכות גירושין פרק יב הלכה טו

מי שהוחזקה אשת איש והלכה היא ובעלה למדינת הים ושלוש בינו לבינה ושלוש בעולם ובאה ואמרה מת בעלי נאמנת ותנשא או תתיבם. חזקה שאינה מקלקלת עצמה ותאסור עצמה על בעלה הראשון ועל זה ותפסיד כתובתה מזה ומזה ולהיות בניה ממזרין בדבר העשוי להגלות לכל. ואי אפשר

שב שמעתתא שמעתתא ז פרק א

בו יבואר דיני עד אחד במיתה ודיני מסיח לפי תומו ודיני סימנין וטביעת עין בגופו ובכליו:

קיימא לן עד אחד במיתה מהימן, (יבמות פ"ז ב') וטעמא כתבו התוס' דאינו אלא מדרבנן, ואף על גב דאין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה, מכל מקום כיון שדומה הדבר הגון להאמין משום חזקת דייקא ומנסבא, ומתוך חומר שהחמרת עליה בסופה ובדבר שיש קצת טעם וסמך לא חשיב עוקר דבר מן התורה ע"ש בתוס' ריש פרק האשה רבה יבמות פח, א ד"ה מתוך, ושיטת רש"י בשבת (קמ"ה ב' ד"ה לעדות) דאקילו בה רבנן משום עגונא, וכל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש ואפקעינהו רבנן לקידושין מיניה או ע"ש:

ומיהו לכולי עלמא אם באו עדים אח"כ שהוא חי הולד ממזר וחייבת קרבן, וכמבואר בש"ס פרק האשה רבה (יבמות צ"ב א') ליתיה למתני' מדתני ביה מדרשא ע"ש, ולא אמרינן הא כבר עקרוה רבנן לקידושין מיניה: משום דלא עקרוה אלא משום דראו חכמים להאמין לעד שאומר מת, אבל כל שנתברר בודאי ששקר העיד העד וחי היה לא עקרוה לקידושין אלא כשהיה הדבר עומד כמו שהיה בהעדאת העד אבל כשיתברר הדבר לא עקרוה לקידושין, והוי ליה הולד ממזר וחייבת קרבן:

להכחיש ולא לטעון טענה שאם הוא חי סופו לבא או יודע שהוא חי. וכן אם בא עד אחד והעיד לה שמת בעלה תנשא על פיו שהדבר עשוי להגלות. אפילו עבד או אשה או שפחה ועד מפי עד מפי עבד מפי שפחה מפי קרוביו נאמנים לומר מת פלוני ותנשא אשתו או תתיבם על פיהם.

ובשיטת הרמב"ם נחלקו הפוסקים אם דעתו לומר דעד אחד מהימן במיתה מן התורה ומשום מלתא דעבידא לגלויי לא משקרי אינשי, ועיין בתשובת הריב"ש סימן קנ"ה וסי' קפ"א וקפ"ב, ומוהרי"ק שורש ל' כתב וז"ל, דפשיטא בעניותינו אין לנו להקל משום עגונא אלא במקום שהקילו חכמים כגון בעדות האשה שהם היה כח בידם להקל, או משום דכל המקדש אדעתא דרבנן מקדש כמו שכתב הרשב"א, (כתובות ג' א') או משום דיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה כו' כדפירשו תוס', או משום דאפילו מדאורייתא נאמן עד אחד כיון שהדבר עשוי להגלות כדמשמע מתוך דברי רבינו משה (פ"ג גירושין הכ"ט), ואף גם זאת אי לאו מטעמא משום חומר שהחמרת עליה בסופה לא היינו מתירים משום עגונא כדמוכח ריש פרק האשה רבה דף פ"ח, דגרס שם א"ר זירא מתוך חומר שהחמרת בסופה כו' ופריך לא לחמור ולא ליקול, ומשני משום עגונא אקילו בה רבנן, משמע להדיא דאי לאו משום דמתוך חומר כו' לא היינו מקילים משום עגונא דלא הדר ביה ר' זירא, מדלא קאמר אלא משום עגונא, ובשום ספר לא גרס אלא עכ"ל ע"ש, וביאור דבריו ליישב דלא תיקשי לשיטת הסוברים דעד אחד מהימן במיתה מן התורה משום מלתא דעבידא לגלויי, וא"כ למה אמרו בש"ס משום עגונא ומשום חומר

כו', לזה מפרש דנהי דמן התורה נאמן, אפילו הכי היה ראוי לחכמים להחמיר משום חומר דאשת איש, אלא משום עגונא ומתוך חומר כו' ודייקא ומנסבא העמידו על דין תורה, וכן כתב הריטב"א בחידושו (יבמות פ"ח א') בשיטת הסוברין דמן התורה מהימן, דהא דאמרו משום עגונא אקילו בה רבנן היינו במה שלא החמירו בה משום חומרא דאשת איש יותר משל תורה ע"ש:

ובשו"ת נודע ביהודא (קמא אה"ע) סימן ל"ג הוכיח דעד אחד מהימן מן התורה, מהא דאמרו בפרק שבועת העדות (שבועות ל"ב ב') אמר רב פפא הכל מודים בעד אחד במיתה, ותיקשי הא דתנן (שבועות ל' א') שבועת העדות אינו נוהג אלא באנשים ולא בנשים, והא משכחת לה בנשים בעד מיתה, דאשה נמי מהימנא, אלא ודאי דאשה אינה נאמנת מן התורה בעד מיתה, אבל עד אחד כשר נאמן מן התורה ע"ש,

ומיהו גם לפי זה תיקשי מהא דאמרין שם (ל"ב ב') הכל מודים בעד אחד בעד סוטה וזה ודאי מן התורה אפילו מפי נשים, וכבר נתקשה בזה הגאון המחבר בספרו שם, אלא דכבר הקשה דבר זה במשנה למלך בספר פרשת דרכים בדרך מצותיך סימן ק"ל בהא דתנן אינו נוהג בנשים דמשכחת בעד מיתה, ומתרץ לה דכיון דאשה אינה ראויה להעיד בעלמא אף על גב דלהך מלתא נאמנת להעיד אינה חייבת בשבועת העדות ע"ש, וכעין זה מצאתי כתב אה"ז בתוספות יום טוב פרק ב' דהוריות (משנה ה') דאיפלגי תנא קמא ור' עקיבא בנשיא אם חייב קרבן שבועת העדות, דת"ק ס"ל דחייב ור' עקיבא ס"ל דפטור, וכתב שם הא דת"ק מחייב בנשיא היינו בעדות נפשות, דהא מלך אינו מעיד, ור' עקיבא ס"ל דפטור דכיון דאינו ראוי להעיד בעלמא אף על גב דבדיני נפשות מעיד אינו עד להתחייב עליה קרבן שבועה ע"ש:

מיהו אכתי תיקשי כיון דהתם קיימא לן דנשיא חייב קרבן שבועת העדות וכמו שכתב הרמב"ם פרק י' משגגות (ה"ז), המלך וכהן משיח מביאים קרבן על שבועת העדות ועל כרחך מיירי בדיני נפשות, דבדיני ממונות אין המלך מעיד וכדאיתא ריש פרק שבועת העדות (שבועות ל' א') דאינו נוהג אלא בראוי להעיד, ואמר רב פפא למעוטי מלך (שם ל"א א'), ועל כרחך צריך לומר דמיירי בדיני נפשות, ומבואר דאע"ג דאינו עד בכל מילי מכל מקום להאי מלתא דראוי להעיד חייב קרבן, א"כ אשה נמי בעדות מיתה דראויה להעיד אמאי לא מחייבה קרבן.

ובספר תוספות יום הכפורים להרב מוהר"ם חביב ריש פרק יום הכפורים (ע"ד א') כתב על דברי תוספות יום טוב הנזכר וז"ל, וזה לא אפשר מכמה אנפי, חדא דמין בכסף משנה פ"ג מהלכות מלכים (ה"ז) כתב דמלך אינו מעיד אפילו בעדות נפשות, והביא ראיה לדבריו ע"ש שכתב ותו דאפילו תימא דהמלך חייב בעדות נפשות מ"מ לא מתרצא קושיא בהכי, משום דשבועת העדות אינו אלא בעדות ממון, כמו שכתב הרמב"ם פרק ט' מהלכות שבועות, (ה"ג) ומאד אני תמה על תוספות יום טוב איך נעלם ממנו דין זה, דזה לא אמרו אדם מעולם לחייב קרבן על שבועת העדות דעדות נפשות דאינה אלא בעדות ממון ע"ש:

וליישב דברי תוספות יום טוב, [נראה] דודאי בעדות נפשות לחודיה ליכא דין שבועת העדות דאינה אלא בעדות ממון, מיהו משכחת לה בעדות נפשות שיש בו דין ממון כגון שיש לבעל עדים שזינתה אשתו ובא להפסידה כתובתה דכהאי גוונא המלך חייב קרבן שבועה, כיון דתובע עדות ממון כיון דמחויב להעיד מחמת נפשות שבו, שאין חכמה ואין תבונה נגד ד' וצריך להעיד, וממילא מחויב קרבן שבועה על תביעת התובע בממון שבו, וכיוצא בזה טובא עדות

נפשות שיש בו דין ממון. ומה שהקשה מוהר"ם חביב מדברי הכסף משנה דמלך אינו מעיד אפילו בעדות נפשות וע"ש ראייתו ואינו מוכרח, ובתוס' סנהדרין ריש פרק כהן גדול (י"ח ב' ד"ה מעיד) כתבו להדיא דאפילו כהן גדול ומלך חייבים להעיד לאפרושי מאיסורא, ומדברי הרמב"ם אין הכרח דפליג בזה על דברי תוס', כמו שכתב המשנה למלך פרק א' מעדות (ה"ג) ע"ש, ומכל מקום קשיא הך דאינו נוהג בנשים, דהא אף על גב דבעלמא אינה עד, דהא מלך נמי בעלמא אינו עד, ולמאי דחזי מסהיד וחייב קרבן שבועה וכמ"ש:

ולכן נראה דאע"ג דאשה ועבד כשרים לעדות מיתה אינו בתורת עדות דאין עדות לפסולים, אלא שראו חכמים להאמין בתורת אומדנא ודיעה, וכמו שאמרו בש"ס יבמות (ק"ז ב') בפסולי עדות הלך אחר רוב דיעות, ומשום הכי עד כשר אומר מת ונשים רבות אומרות לא מת הרי זה כמחצה על מחצה, ועיין ש"ע אה"ע סימן י"ז (סעיף ל"ז) ובחלקת מחוקק (ס"ק ע"ו) ובית שמואל שם (ס"ק קכ"ב), ומבואר דאפילו במקום שנאמנים אשה וקרוב ופסול וכשר, החילוק ביניהם דבפסולי עדות הלך אחר רוב דיעות, ומשום דהם לאו בני עדות נינהו אלא אומדנא ודיעה שראו חז"ל להאמין, ומשום הכי הלך אחר רוב דיעות, ועד כשר שהוא בגדר עדות ממש הרי הוא נגד מאה פסולים כמחצה על מחצה, וכיון דפסולים אינו בגדר עדות אלא

בתורת אומדנא ודיעה, משום הכי לאו בר קרבן בשבועת העדות איתיה, וכדאיתא בירושלמי, (שבועות פ"ד ה"א) והוא עד לאפוקי אומר הרי את מקובל עלינו כשנים ומשום דאינו עד, והובא בר"ן ריש פרק שבועת העדות, (ט"ו ב' מדפי הרי"ף) וכיון דאינו בתורת עדות דפסולים לאו בני עדות נינהו אלא בתורת אומדנא ודיעה, כיון דקינא לה ונסתרה בסוטה, או בעד מיתה משום דייקא ומנסבא ומתוך חומר כו' ראו חכמים להאמין בתורת אומדנא ודיעה, וכיון דאינו בגדר עד אף על גב דמהני ומועיל בדבריו אינו בשבועת העדות, וכמו בהרי את מקובל עלינו כשנים אבל עד כשר דהוא בתורת עד אלא היכא דאינו נאמן ולא מהני עדותו לממון אינו בשבועת העדות, והיכא דנאמן הוא על כל פנים מדרבנן הוי ליה בתורת עד וחייב קרבן שבועה, וכמ"ש תוס' פרק שבועת העדות, (ל"א א' ד"ה ורבנן) דאפילו לרב פפא דס"ל משחק בקוביא מחזי חזי מדאורייתא, אפילו הכי ס"ל דהיכא דנאמן מדרבנן דאזיל נמי בתר דרבנן לחומרא, ומשום הכי ס"ל בעד מיתה דחייב אף על גב דלא חזי אלא מדרבנן ע"ש, וא"כ היינו דוקא עד כשר הוא בגדר עד, אבל פסולי עדות אפילו מדרבנן אינו בגדר עד, ומשום הכי בפסולי עדות הלך אחר רוב דיעות ובעד כשר נגד מאה פסולים כמחצה על מחצה, ומשום הכי אינו בשבועת העדות אלא בראויין להעיד וכמ"ש ודוק:

פרי מגדים יורה דעה שפתי דעת סימן צח ס"ק כט

אפילו באלף. עש"ך. והפר"ח אות כ"ה משמע דחולק. ובמנחת כהן הביא דעות בזה ולהר"ן [פג"ה לה ב] הוה ד"ת. וה"ה בשאר דברים ביותר מס' אי נרגש טעמו תלוי בפלוגתא זו. ומ"ש להתיר עובד כוכבים מסל"ת יש לעיין

א"כ כל איסורין דרבנן אמאי לא סמכינן אעובד כוכבים בזמן הזה. ונראה דחוששין לסברת רש"י ג"כ ופחות מס' לא מתירין ואף בקדירה באיסור דרבנן אין נוהגין בטעימת קפילא:

ט"ז יורה דעה סימן צח ס"ק ב

(ב) (פמ"ג) יטעמנו עובד כוכבים. כתב בדרישה מדאסור בישראל למטעם בו יש ללמוד שפעמים שקונין בשר מן הקצב ואין ידוע אם מלוח הוא אם לא אסור לטעום בלשונו עד כאן לשונו והוא תמוה מאד דהא בסי' מ"ב גבי מרה כ' בהדיא דטועמו בלשונו וע"כ נראה דבטעימ' בלשון אין בו חשש איסור במקום ספק ומשום הכי הזכיר בפירוש גבי מרה שיטעום בלשון כמ"ש שם ב"י בשם מרדכי וה"נ מותר אם נקי שם מדם ושאיני הכא דהיה צריך לטעום ע"י אכילה ממש כדי להרגיש אם יש שם טעם וע"כ צריך שיטעמנו עובד כוכבים וגבי תענית בא"ח סי' תקס"ז מבואר פשוט בזה דאין איסור בטעימה בלשון לחוד דלא הוזכר שם אלא לענין טעימה ליקח לתוך פיו ובזה יש חילוק בין תענית לשאר איסורים. והך יטעמנו עובד כוכבים משמע אפי' לאו קפילא שכן דקדק ב"י מלשון (הרמב"ם) [הראב"ד] שכתב (שם) [טועם] עכו"ם ולא זכר קפילא וא"כ עיקר ההיתר מכח מסיח לפי תומו כמבואר בב"י בשם הרשב"א ובבדק הבית להרא"ה הקשה ע"ז דאין מסל"ת נאמן אלא לעדות אשה שאינו אלא כגילוי מילתא בעלמא כו' וקושיא זו הקשה גם בתרומת הדשן סי' ע"ט על הרשב"א ותירץ דס"ל

לרשב"א דטעם כעיקר לאו דאורייתא ובמידי דרבנן מהני מסל"ת ובאמת כתב ב"י בשם ת"ה הארוך דמסכים עם ר"ת דס"ל דאורייתא אפשר דלא מסכים עמהם אלא לענין עיקר הדין אבל לענין מסל"ת שפיר סמך ארש"י ורמב"ם דס"ל דטעם כעיקר דרבנן ואפשר שלזה נתכוין בב"י שכ' בסי' זה בהא סמכינן ארמב"ם ורשב"א דמהני עובד כוכבים מסל"ת אפילו אינו קפילא אבל באמת מצינו ויכוח כזה עוד בפסקי מהרא"י סי' ק"ל לענין בכור שכ' דלהרא"ש מהני מסל"ת כשאינו משביח מקחו אלא שהקשה עליו דלא מהני אלא בעדות אשה כדאיתא בהגוזל ונ"ל דהרשב"א והרא"ש ס"ל דהא דאמרינן בהגוזל דאין מסל"ת נאמן במילי דאורייתא היינו במידי דבעי עדות דוקא משא"כ באיסור והיתר שפיר מהני דבזה לא בעינן עדות גמורה אלא באם יש לנו הוכחה סגי תדע דהא ע"א נאמן באיסורין להתיר ואם כן הכי נמי מסל"ת דמזה יש לנו סברא שאין שם איסור וסגי בזה והא ראייה שקפילא מהני אפי' באינו מסל"ת מטעם דלא מרעא חזקתו ובמידי דבעי עדות ודאי לא מהני דבר כזה אלא ע"כ דבאיסורין לא צריך רק הוכחה.

דרישה יורה דעה סימן צח

[א] דאיסורא כגון חלב שנתערב בבשר יטעמנו קפילא נכרי. גמרא פרק כל הבשר (קיא ב) אמר רבא האי אפשר למטעמיה והאי לא אפשר למטעמיה. פרש"י צנון שחתכו בסכין של בשר אפשר למטעמיה ואם טעמו וליכא טעם שמנונית מותר לאכלו בכותח

אבל קערה שמלחו בה בשר אי אפשר למטעמיה לפי שדם בלוע בו ואסור למטעמיה על כן אסור לאכול בו (כותח) [רותח]. ומכאן יש ללמוד פעמים שקונין בשר מן הקצבים ואין ידוע אם מלוח הוא אם לא אסור לטעום בלשונו:

בית יוסף יורה דעה סימן צח

א אמר רבי יוחנן כל איסורין שבתורה בששים. בפרק גיד הנשה (צח.) ובסמוך יתבאר:

אמר רבא אמור רבנן בטעמא וכו'. שם (צז.) אמר רבא אמור רבנן בטעמא ואמור רבנן בקפילא ואמור רבנן בששים הילכך מין בשאינו מינו דהיתרא בטעמא דאיסורא בקפילא מין במינו דליכא למיקם אטעמא אי נמי מין בשאינו מינו דאיסורא וליכא קפילא בששים וסיום המאמר כתב רבינו בסמוך מין שנתערב במינו דליכא למיקם אטעמא ומין בשאינו מינו וליכא קפילא בששים אלא שהפסיק באמצע המאמר לבאר ענינו של קפילא:

כתב הרשב"א ואין צריך שיהא אומן בכך אלא אפילו סתם בני אדם וכו'. בת"ה הארוך (ב"ד ש"א טז סוף ע"א) הביא ראייה מדאמרין בגמרא (חולין צז.) בשלמא תרומה טעים לה כהן ולא קאמר טעים לה כהן קפילא ועוד מדאמר רבא אמור רבנן בטעמא אמור רבנן בקפילא מדמחלק טעמא וקפילא לשנים שמע מינה טעמא הוי טעם הנרגש לכל בני אדם ולא אמרו קפילא ארמאה אלא משום דילמא גוי בעלמא משקר אבל קפילא לא מרע נפשיה וכיון שכן אי קפילא הוא אפילו יודע שלענין איסור והיתר שואלין אותו סומכין עליו ואי מסיח לפי תומו אפילו שאר בני אדם נמי ויש מחמירין דלא סמכין אלא אקפילא ובמסיח לפי תומו ויש לחוש לדבריהם עכ"ל: והרא"ש (פ' גיד הנשה סי' כה) כתב ליטעמיה קפילא ארמאה פירוש נחתום גוי ושמע מינה דמותר לסמוך עליו לפי תומו ולא יודיעוהו שצריך לו לדבר איסור והיתר עכ"ל וזה שכתב רבינו וכ"כ א"א הרא"ש ז"ל שצריך שלא ידע שסומכין עליו וכו', כלומר אין מפורש בדברי הרא"ש שהוא סובר כדברי המחמירין אלא לענין

שצריך שיהא מסיח לפי תומו אבל לענין אי בעי קפילא בדוקא אין בדבריו הכרע: והתוס' (ד"ה סמכין) כתבו אהא דאמר רבא סמכין אקפילא אף על גב דגוי הוא כיון דקפילא הוא לא משקר שלא יפסיד אומנותו ע"כ. נראה מדבריהם דבאינו מסיח לפי תומו מיירי וכן דעת הר"ן (לד סוע"א) שכתב ומדאמרין סמכין אקפילא משמע דקפילא דוקא הא גוי דליתיה קפילא לא סמכין עליה משום דגוי משקר אבל כל היכא דהוי קפילא לא מרע נפשיה וכיון דמשום דלא מרע נפשיה הוא לאו דוקא במסיח לפי תומו וכו' שכתב רש"י כאן דכל שכן דלא מרע נפשיה אם הוא יודע שיש קפידא בדבר ובישראל לא שנא קפילא ולא שנא לאו קפילא סמכין עליה והיינו דאמרין בגמרא דטעים לה כהן אלמא בכל כהן סגי ואף על גב דלאו קפילא הוא עכ"ל: ומדברי הרמב"ם נראה דעל כל גוי סומכין אף על גב שאינו קפילא שכתב בפרק ט"ו מהלכות מאכלות אסורות (ה"ל) ואם היה בשר בחלב או יין נסך וכו' טועם אותם הגוי וסומכין על פיו אם אמר אין בו טעם או שאמר יש בו טעם ומטעם רע הוא והרי פגמו הכל מותר והוא שלא יהיה סופו להשביח כמו שאמרנו ע"כ. הרי שלא הזכיר נחתום אלא גוי סתם ונראה שהוא סובר דקפילא דקאמר תלמודא לאו דוקא אלא אורחא דמילתא נקט או שכל הבא לטעום קרוי קפילא על שם מה שהוא עושה באותה שעה שהטעימה מלאכת נחתום היא ונראה עוד שאינו מצריך שיהא מסיח לפי תומו דאם כן היה לו לכתוב כן בפירוש ועוד דלישנא דסומכין על פיו משמע שאף על פי שהוא יודע שאיסור תלוי בדבר סומכין עליו. ונראה לי שמאחר שהרמב"ם מיקל בדבר יש לסמוך על סברת התוספות והרשב"א והר"ן דלא מצרכי בקפילא שיהא מסיח לפי תומו ובנכרי

דלאו קפילא סמכינן ארמב"ם והרשב"א דשרו ביה והרא"ש לא אשכחן דפליג ומיהו נראה שצריך שיהיה מסיח לפי תומו כיון דלאו קפילא הוא:

ופרש"י הא דסמכינן אקפילא דוקא בדאיכא ששים וכו' עד ואי אית ביה ששים שרי. כן משמע ממה שפירש (חולין צח. ד"ה בס') אהא דכל איסורין שבתורה בששים וכתב עליו הר"ן (לד. ד"ה ומין במינו) דלא מחזור דמדאמרינן סמכינן אקפילא משמע דלקולא סמכינן עליה ולפי דבריו אינו בא אלא לאסור דהא כל היכא דאיכא ששים אי ליכא קפילא ודאי שרי וגם הרא"ש (פ"ז סי' כט) כתב על דברי רש"י לישנא דסמכינן אקפילא לא משמע כן דאם היה בו ששים מאי רבותא דסמכינן עליה אלא משמע דסמכינן אטעימה ידיה אפילו בפחות מששים וסתמא אמרינן בכל התלמוד דכל איסורין שבתורה בששים ואין צריך לחזור אחר דבר אחר להתירו כשיש בו ששים וכן משמע לעיל דאמר רבא אמור רבנן בטעמא ואמור רבנן בששים וכו' משמע דלא הוזכר ששים אלא היכא דליכא למיקם אטעמא אבל היכא דאיכא למיקם אטעמא לא מצרכינן ששים ואי לא יהיב טעמא שריא ליה אפילו בפחות מששים וכן דעת התוס' (צט. ד"ה אלא במאי) ע"כ. ונראה מדבריו שכתב שם עוד דהא דקאמר דאם יש בו ששים אין צריך לחזור אחר דבר אחר להתירו היינו לומר דמסתמא סמכינן דלא יהיב טעמא יותר מששים הא אם טעמו ואשכח ביה טעמא אפילו יש בו מאה או יותר אסור דטעמא לא בטיל וכן הסכימו הרשב"א (בתה"א ב"ד ש"א טז.) והר"ן ז"ל (שם): ומ"ש רבינו בשם הרמב"ן ז"ל (חולין צח. ד"ה כל איסורין שבתורה) כן דעת הרשב"א (תוה"א ב"ד ש"א טז.) והר"ן ז"ל (שם) ונראה מדברי הר"ן שאף על פי שנתערב ונמחה קצת מגוף האיסור אם אין אנו יודעים שיעור מה נמחה ממנו סמכינן אקפילא אפילו בבציר מששים

שמאחר שאנו משערין בכל האיסור משום דלא ידעינן כמה אתמחי מיניה כי איכא קפילא ואמר לן שאין בה טעם בשר סמכינן עליה דמאי דאתמחי מיניה בטל בששים: ודע שיש בדברי הרמב"ן שכתב רבינו טעות סופר וצריך למחוק תיבת לפי ולכתוב במקומו אלא וכן מצאתי בספר מדויק: ומדברי הרמב"ם בפרק ט"ו מהלכות מאכלות אסורות נראה דכל מין בשאינו מינו דאפשר למיקם אטעמא לא שריא אלא ע"י קפילא אי אמר דאית ביה טעמא אף על גב דאית ביה טפי מששים אסור ואי אמר דלית ביה טעמא אף על פי שהוא פחות מששים שרי ולא אמרו לשער בששים אלא היכא דלא אפשר למיקם אטעמא כגון שנתערב עם מינו לבד או עם מינו ושאינו מינו דלא אפשר למיקם אטעמא מפני מינו המעורב שם או שנתערב עם שאינו מינו לבד ואין שם גוי לטועמו שהרי כתב (שם הלכה א - ו, יג, יז, כב) דבר איסור שנתערב בדבר מותר מין בשאינו מינו בנותן טעם ומין במינו שאי אפשר לעמוד על טעמו בטל ברוב. כיצד חלב הכליות שנפל לתוך הגריסין ונימוח הכל טועמין הגריסין אם לא נמצא בהם טעם חלב הרי אלו מותרים ואם נמצא בהם טעם חלב והיה בהם ממשו הרי אלו אסורין מן התורה נמצא בהן טעמו ולא היה בהם ממשו הרי אלו אסורין מדברי סופרים כיצד הוא ממשו כגון שהיה מן החלב כזית בכל שלש ביצים מן התערובות [וכו']. נפל חלב הכליות לחלב האליה ונימוח הכל אם היה חלב האליה כשנים בחלב הכליות הרי הכל מותר מן התורה אבל מדברי סופרים הכל אסור עד שיאבד דבר האסור מעוצם מיעוטו ולא יהיה דבר חשוב שעינו עומדת. ובכמה יתערב דבר האסור ויאבד בעוצם מיעוטו כשיעור שנתנו בו חכמים יש דבר ששיעורו בששים ויש ששיעורו במאה ויש ששיעורו במאתים נמצאת למד שכל איסורין שבתורה שנתערבו

במאכל המותר מין בשאינו מינו בנותן טעם מין במינו שאי אפשר לעמוד על הטעם שיעורו בששים או במאה או במאתים חוץ מין נסך מפני חומרת עבודה זרה וחוץ מטבל שהרי אפשר לתקנו ומפני זה אוסרים במינן בכל שהן ושלא במינן בנותן טעם כשאר כל האיסורים. ואלו הן השיעורים שנתנו חכמים התרומה ותרומת מעשר והחלה והביכורים עולים באחד ומאה וכו'. שאר איסורים שבתורה כולן כגון בשר שקצים ורמשים וחלב ודם וכיוצא בהם שיעורן בששים כיצד כזית חלב כליות שנפל לתוך ששים כזית מחלב האליה הכל מותר נפל לפחות מששים הכל אסור מין במינו ודבר אחר שנתערבו כגון קדרה שהיה בה חלב אליה וגריסין ונפל לתוכה חלב הכליות ונמחה הכל ונעשה גוף אחד רואין את חלב האליה ואת הגריסין כאילו הם גוף אחד ומשערין חלב הכליות בגריסין ובאליה אם היה אחד מששים מותר שהרי אי אפשר כאן לעמוד על הטעם עכ"ל. הרי שלא הזכיר

שיעור ששים כלל במין בשאינו מינו דאפשר למיקם אטעמא וכן נראה עוד מדבריו בפרק ט' (ה"ט) גבי חלב שנפל לתוך קדרה של בשר ונראה שהוא מפרש דמאי דאמר רבא אי נמי מין בשאינו מינו דאיסורא וליכא קפילא בששים לאו דליתיה לקפילא קמן בלחוד קאמר אלא אפילו היכא דאיתיה קמן וכמאן דליתיה דמי דטעימה ידיה אינה מוציאה אותנו מידי ספק כגון שנתערב מין במינו ודבר אחר הילכך משערין ליה בששים אבל כל היכא דאפשר למיקם אטעמא כגון שהוא מין בשאינו מינו לית ליה שריותא אלא על ידי קפילא אי מצית לאשכוחי דשיעורי חכמים לא הוזכרו אלא היכא דאי אפשר ואף על פי שלא הזכיר כאן טעימת קפילא הזכירו לקמן באותו פרק (פס"ו הכ"ט - ל) אצל נותן טעם לפגם או לשבח, וזה לשונו ומי יטעום את התערובות אם היה בשר בחלב או יין נסך וכו' טועם אותם הנכרי וסומכין על פיו וכו', ואם אין שם נכרי לטעום משערין אותו בשיעורו בששים או במאה או במאתים:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות תערובות סימן צח סעיף א

א איסור שנתערב בהיתר מין בשאינו מינו, כגון חלב שנתערב בבשר, יטעמנו נכרי, אם אומר שאין בו טעם חלב או שאומר שיש בו טעם אלא שהוא פגום, מותר. והוא שלא יהא סופו להשביח. וצריך שלא ידע שסומכין עליו. ואם אין שם עובד כוכבים לטועמו,

משערין בס'. וכן אם הוא מין במינו, כיון דליכא למיקם אטעמא, משערין בס'. ואין נוהגים עכשיו לסמוך על ע"ג, ומשערין הכל בס' (באגור ותשובת מהר"מ פדואה סימן ע"ט ושאר אחרונים).

פתחי תשובה יורה דעה סימן צח ס"ק א

(א) יטעמנו עובד כוכבים. עבה"ט בשם ט"ז. וע"ל סי' מ"ב בבה"ט סק"ג שכתב בשם הש"ך דלהכי גבי מרה שרי לטעום דקרוב הדבר שיטעום טעם מר ע"ש משמע דאי לאו הכי אף טעימה בלשון אסור וכ"כ הפמ"ג בסי' צ"ה במשבצות ס"ק ט"ו דהכי ק"ל ואסור ללחוד בלשון אם מלוח ע"ש. ועיין בשו"ת

צמח צדק סי' מ"ז שנשאל אם מותר לטעום הבורית אם יש בו מלח כל צרכו והשיב דאע"ג דדבר שהוא פגום. מדרבנן מיהא אסור לכתחלה וטעימה היינו דוקא לאכילה אבל לטעימה שרי לכתחלה וטעימה אינו אסור אלא מדרבנן ובדרבנן לא גזרו ע"ש. והמובן מדבריו דס"ל דה"ה בכל איסורי

דרבנן שרי טעימה ואף לטעום בפיו ממש וכן הבין בנו של בעל צ"צ בסוף הספר והפר"ח בסי' ק"ח ס"ק כ"ב ע"ש (ועפ"ז מיושב דברי רש"י בחולין ד' צ"ז ע"ב במה שפירש דאיסורא כגון בשר בחלב שאין ישראל יכול לטועמו ע"ש וגם אפשר לתרץ קושיית התוס' שם ע"א בד"ה אבל בב"ח מהא דין במים כו' אמנם התוס' לשיטתייהו בדף צ"ח ע"ב בד"ה

ט"ז יורה דעה סימן צח ס"ק א

(א) (פמ"ג) כגון חלב כו'. בציר"ה דתרבא בבישרא הוה מין באינו מינו כ"כ ב"י לקמן

ש"ך יורה דעה סימן צח ס"ק א

א (פמ"ג) איסור שנתערב כו' כגון חלב כו'. משמע דהיינו חלב בציר"ה דהיינו תרבא וכן משמע בטור וא"כ דעת הט"ו דטעם חלב ובשר אינו שוה וכן משמע מדברי שאר

רבא דחולקים על רש"י ז"ל וס"ל דאף רבא ס"ל בכל האיסורים טעם כעיקר דאורייתא ע"ש ודו"ק) אכן (בתשובת נו"ב תניינא חיו"ד סי' נ"ב) כתב דהצ"צ לא התיר אלא טעימה בלשון ומסיק דאף טעימה בלשון אינו מותר כי אם באיסור פגום ולא בכל איסורי דרבנן ע"ש:

בסי' זה בשם האגור ורש"ל בשם הרא"ש וא"ז בפרק גיד הנשה סי' ל"ב:

פוסקים אבל ראב"ן כ' בתשובה בסי' ב' ובסוף עבודת כוכבים דחלב ובשר טעמם שוה וצ"ל דמיירי בבשר שמן ועיין בס"ק ו':